

ВИХОВАННЯ АКТИВНОЇ ГРОМАДСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ВУЗУ

В.Д.Шейко, Д.Г.Дем'янюк, В.І.Ляховський, О.А.Крижановський,
В.В.Котлубай

Навчанням, формуванням професійних та психоемоційних якостей особистості майбутнього лікаря постійно займається численний колектив медичного Вузу з того часу як тільки вчорашній школяр успішно переступить поріг навчального закладу. Таке всеохоплююче піклування майбутній фахівець відчуває впродовж всього періоду навчання та придбання навичок самостійної роботи. Це відповідь на вимогу спільноти готувати молодих фахівців до рівня спроможності ними вирішувати професійні задачі окресленого рівня. Варто сказати, що досягнення у цьому за останні роки означені певними позитивними зрушеннями. Вкрай актуальним в даний час залишається формування громадянської позиції майбутнього лікаря [1].

Громадянська позиція – це світогляд, породжений глибоким осмисленням історичного минулого з урахуванням особливостей розвитку спільноти в конкретному часі та на далеку перспективу, підкріплений міцним науковим підґрунтям. Це дороговказ для свідомих дій, вчинків на благо людини, в інтересах широкого загалу за краще майбутнє. Громадянська позиція – це психологічна характеристика особистості. Вона відображає здатність на основі історичного та власного досвіду, переконання, з урахуванням закономірностей розвитку суспільства, природи, на основі отриманої інформації, наукового підходу приймати вірне рішення з погляду його позитивного впливу на сьогодення та в майбутньому. Йдеться про активну, наступальну, творчу громадянську позицію. При ній не повинно мати місце вичікування, пасивного спостереження.

Розмова з собою – внутрішня мова – має проявлятися зовні поступками, діями, що змінюють довкілля на краще, органічно вливаються в прогресивну ходу спільноти, підносять особистість на вищий рівень матеріального достатку та культурного розвитку. Активна громадянська позиція – це засіб втілення в життя опрацьованої, виваженої, всебічно осмисленої, перевіреної національної ідеї. Устами лікаря, фахівця, патріота її можна коротко висловити так: здоров'я нації, а з ним до вершини матеріальних та духовних благ.

З нашого погляду, потреба формування у лікаря, майбутнього фахівця, активної громадянської позиції зараз стоїть поруч з придбанням ним професійних знань та умінь. Для суспільства лікар з добре аргументованою, наступальною громадянською позицією вартий визнаного професіонала. Аргументуємо це такими беззаперечними, на наш погляд, факторами.

Лікар – професія публічна. Уся його робота завжди пов'язана з постійним спілкуванням з людьми. Лікарю довіряє населення і уважно прислухається до його професійних та суспільних поглядів. Дуже важливо, аби ці погляди та дії були направлені на реалізацію одвічної мрії спільноти – бути здоровою, постійно зайнятою творчою працею. Ми виступаємо за те, аби кожен лікар досягнувши професійної зрілості, завжди залишався активним громадянином і талановитим громадським діячем. Прикладів цього в нашому суспільстві тепер і в минулому, виведених в художніх літературних образах, чимало.

Навчання, формування громадянської позиції майбутнього фахівця зараз доводиться здійснювати в непростих умовах. В першу чергу це стосується його морально-етичної характеристики. Існує істина – виховання не може бути відокремлене від соціально-економічного середовища, в якому воно відбувається. Бо морально-етичні норми, інші складові процесу виховання черпаються з середовища проживання.

Існують фактори, що гальмують, заважають, сповільнюють формування у свідомості майбутнього фахівця активної громадянської позиції. Найголовніші з них такі. Шляхом свого розвитку держава Україна вибрала ринкові відносини. Зародки їх становлення дуже швидко охопили сферу виробництва, послуг та ідеологічну надбудову, що покликана обслуговувати нову форму виробництва. Успіхи перелаштування суспільно-економічної сфери не змусили себе довго чекати. Вони очевидні, бо поряд з іншими підсилюються і цементуються новою формою розподілу матеріальних благ. Сучасне суспільство ділиться на прошарок багатих і бідних. Чисельність останніх зростає значно швидше. Економічна неспроможність інститутів соціального захисту в перехідний період прискорює, поглиблює лінію розколу суспільства на прошарок. Це суспільне явище властиве кожній нації, що розвивається за ринковими відносинами. В наш час це вкрай негативно сприймається молодим поколінням, у свідомості якого ще певний час зберігаються відголоски баченого, почутого, прочитаного стосовно суспільства, без жалю відстороненого історією.

Крім цього, кропітка праця формування громадянської позиції у майбутніх фахівців видалась би значно вагомішою та ефективнішою, якби довкілля кожен день повнилося лише позитивним зрушеннями на вибраному шляху. З різних причин цього не трапляється. В цей нелегкий час можливих сумнівів та вагань поруч з молоддю кожен раз має знаходитися колектив наставників і палким словом переконливо доказувати закономірність і тимчасовість негативних проявів. Суттєво вплинути на прогресивний розвиток спільноти вони не в змозі. Попереду перспектива. Наблизити її можуть лише поєднанні зусилля. До цього варто кликати молодь, майбутніх фахівців, об'єднаних національною ідеєю, що має втілюватися у життя активною громадянською позицією кожного.

Формування активної життєвої громадянської позиції майбутніх лікарів зараз також гальмує стан справ у охороні здоров'я. Декларовані основним законом держави права громадян на безкоштовну та доступну медичну допомогу із-за економічних негараздів не завжди втілюються у життя. Саме через це у системі охорони здоров'я, затратній і не повороткій, з початку проголошення незалежності не здійснено будь-які суттєві зрушення в сторону покращання. Про це красномовно говорять головні демографічні показники нації. Крім цього молодь, що долає науку, не впевнена у своєму майбутньому. Навіть престижне працевлаштування після тривалого навчання не забезпечує молодому фахівцеві задовільних матеріальних благ.

На наш погляд, в силу тих чи інших обставин органічні складові медичного Вузу – кафедри суспільних наук – втратили наступальний характер роботи. Саме їм належить провідна роль у створенні у свідомості майбутнього лікаря твердого переконання стосовно закономірностей розвитку природи, суспільства, ролі особистості в цьому процесі, складових національної ідеї, вічних джерел патріотизму, проявів активної громадянської позиції. Це помітно налаштує майбутніх фахівців на активну працю.

Існує питання добору кадрів – педагогів, вихователів. Виховувати стало важко. Усі творчі зусилля наставників на створення ділової, прогресивної, продуманої, спрямованої лінії виховання часто руйнується подіями сьогодення. Мистецтво викладача, наставника у даному випадку має завжди зводитися до вміння знайти дохідливі слова і можливості логічно пояснити подію, явище, занести його у ряд можливих закономірностей та завершити розмову налаштуванням слухачів на позитивну працю. Саме наставника, педагога, вихователя вважаємо центральною фігурою виховання громадянської позиції у слухачів. Проте, якщо з уст викладача, наставника зриваються нотки фальші, або його дії розходяться з висловами – виховну роботу варто вважати загубленою.

Студенти – люди кмітливі. Розмова з собою – внутрішня мова – не завжди озвучується. Відбувається поглиблений психологічний аналіз почутого, прочитаного, побаченого з певними висновками на майбутнє [5]. Якщо при формулюванні хворому діагнозу для госпіталізації викладачем у присутності студентів нехтується логічний підхід, що впливає з отриманої при обстеженні інформації, а встановлюється інший, бо «так потрібно» для позачергової госпіталізації, або звичайна вправна грижа за таких же умов з метою позачергової операції пацієнта видається за зацмлену – виховну роботу можна закінчувати. Студенти отримують перший урок недалюглядності і суспільної роздвоєності свого наставника. Це запам'ятовується назавжди. А зусилля численного колективу по створенню громадянської позиції у майбутнього фахівця можна здавати до незатребуваного архіву [2, 3, 4, 5].

Чи може сьогодні численний колектив Вузу, основу якого складають досвідчені педагоги, наставники дозволити собі послабити, пустити на самоплив направлену виховну роботу серед студентів? Категорично заперечуємо. Сьогодні, на вершині злому, перехідному періоді суспільної формації зусиль по вихованню у студентів активної громадянської позиції мусить помножитися. Форма організації роботи, методика її може бути різною. Методологія має залишатися однією. Її основою має бути гуманізм, гуманна спрямованість роботи – це фундамент формування лікаря. В основу роботи необхідно покласти національну ідею – здоров'я кожного, здоров'я нації. Засобами втілення її у життя потрібно визначити прояви громадянської позиції майбутніх фахівців та патріотизму.

Сьогодні варто сміливо говорити про доцільність зробити кожне заняття зі студентами не залежно від характеру праці - виховним. У нас принципові погляди на цю важливу ланку роботи. Вона не повинна зводитися до організації окремих виховних годин. Це насторожує слухачів, ви-

трачає їх дефіцитний час, породжує негативізм. Найбільш зручною ефективною формою роботи на клінічних кафедрах вважаємо період сумісної праці студентів та викладача з хворою людиною. При цьому завжди знайдеться місце для розмови про попередження недугу, що майже завжди тягнеться своїм корінням у суспільно-економічні глибини. Робота не повинна виглядати випадковою. Кожен раз, готуючись до заняття, викладач повинен ретельно продумати і спланувати виховну сторону роботи. Помітили, що завжди хвилюючий і най вразливіший ефект отримуємо при ознайомленні студентів з головними демографічними показниками України.

Наприклад, на 1.01.2000 р. в Україні мешкало 49456088 чоловік. На 1.0.1.08 р. їх нараховувалося 46192300 осіб. Різниця – 3263788. Це стільки людей суспільство втратило за згаданий період. Причина: хвороби, травми, отруєння, самогубство та інші. Показники природного руху українців. В 1995 році на 1000 всього населення народилося 9,6 дітей. Смертність серед населення була 15,4. природний приріст був негативний і склав (–) 5,8. У 2007 році ці показники були: народилося 10,2, смертність 16,4, природний приріст населення (–) 6,7. Негативна тенденція поглиблюється. Наведені цифри окремого тлумачення не вимагають [6, 7].

ВИСНОВКИ.

1. Виховання активної громадянської позиції у студентів має відбуватися протягом всього періоду навчання і здійснюватися за наскрізною програмою.
2. Виховну роботу варто зосередити у групах студентів і здійснювати кожен день без відриву від основної роботи.
3. Методика виховання студентів може бути різною. Методологія має залишатися однією: гуманізм, гуманітарна спрямованість виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василюк В.М. Основи клінічного мислення / В.М.Василюк, Н.В.Кравчук, В.В.Василюк // Медична освіта. - 2004.- № 3-4.- С. 33-36.
2. Дзяк Г.В. Педагогічні аспекти гуманітарного виховання у вищому навчальному закладі за роки незалежності (досвід Дніпропетровської державної медичної академії) / Г.В.Дзяк, Т.О.Перцева, Т.В.Святенко // Медична освіта. - 2004.- № 2.- С. 17-23.
3. Методологічні особливості формування гуманітарних поглядів у студентів-медиків / О.Н.Литвинова, Н.О.Лісовська, Т.І.Андрієвська [та ін.] // Медична освіта. - 2003.- № 4.- С. 19-21.
4. Пішак В.П. Місце і значення медичної психології в оновленому суспільстві України / В.П.Пішак, М.Ю.Коломоєць // Медична освіта. - 2004.- № 1.- С. 19-24.
5. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2000-2001 роки / Київ. - 2002.- 307 с.
6. Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2006-2007 роки / Київ. - 2008.- 307 с.
7. Формування суспільної свідомості у студентів медичних Вузів / Гіленко І.О., Дем'янюк Д.Г., Ляховський В.І. [та ін.] // Медична освіта. - 2006.- № 4.- С.39-42.

ВИХОВАННЯ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ВУЗУ

Шейко В.Д., Дем'янюк Д.Г., Ляховський В.І., Крижановський О.А.,
Котлубай В.В.

Резюме. Отримання у медичному ВУЗі професійних знань, засвоєння навичок та звичок повинно супроводжуватися формуванням, вихованням у слухачів активної громадянської позиції. Це світогляд. Психоло-

гічна характеристика майбутнього лікаря, що проявляється у його здатності приймати вірне рішення з погляду його позитивного впливу на сьогодення та на далеку перспективу. Джерелом засобів формування вважається сьогодення з його позитивними та негативними факторами впливу на свідомість студентів. Головним фігурантом формування громадянської позиції у студентів залишається постать викладача. Методика роботи може бути різною. Методологія залишається однією: гуманізм, гуманітарна спрямованість роботи.

Ключові слова: медичний ВУЗ, виховання, громадська позиція.

ВОСПИТАНИЕ АКТИВНОЙ ГРАЖДАНСКОЙ ПОЗИЦИИ У СТУДЕНТОВ МЕДИЦИНСКОГО ВУЗа

Шейко В.Д., Демянюк Д.Г., Ляховский В.И., Крыжановский А.А.,
Котлубай В.В.

Резюме. Получение в медицинском ВУЗе профессиональных знаний, усвоение навыков и привычек должно сопровождаться формированием, воспитанием у слушателей активной гражданской позиции. Это мировоззрение. Психологическая характеристика будущего врача, что проявляется в его способности принимать правильное решение с взгляда его положительного влияния, как на сегодняшний день, так и на дальнейшую перспективу. Источником способов формирования считается настоящее с его положительными и отрицательными факторами воздействия на сознание студентов. Главным фигурантом формирования гражданской позиции у студентов остаётся преподаватель. Методика работы может быть различной. Методология остаётся единственной: гуманизм, гуманитарная направленность работы.

Ключевые слова: медицинский ВУЗ, воспитание, гражданская позиция.

BRINGING UP OF THE ACTIVE CIVIC POSITION OF STUDENTS OF THE MEDICAL UNIVERSITY

Sheyko V.D., Demyanyuk D.H., Lyakhovsky V.I., Kryzhanovsky O.A.,
Kotlubay V.V.

Summary. Gaining professional knowledge and learning skills at the Medical University should be accompanied with the formation and bringing up of the students' civic position. This is a world-view. Psychological characteristics of a future doctor which is shown in his ability to make a right decision according to his positive influence on the present time and in distant prospect. The present time with its positive and negative factors of influence on the students' consciousness is considered to be a source of the means of formation. The main figurant of formation of civic position for students is the teacher's figure. Methodology of work may be different. Methodology stays the same: humanism, humanitarian trend of the work.

Key words: medical university, bringing, civic position.